

Силабус курсу Психосоматика

Ступінь вищої освіти – магістр
Освітньо-професійна програма «Психологія перемовин та медіація»

Рік навчання: 1, Семестр:2

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

к.психол.н., доцент Бригадир Марія Богданівна

Контактна інформація

brygadyr_m@i.ua +380975274792

Опис дисципліни

Дисципліна «Психосоматика» спрямована на ознайомлення студентів з базовими принципами теоріями, поняттями психосоматики; розкриття змісту, причин, механізмів, проявів та наслідків психосоматичних захворювань; формувати у майбутніх психологів навичок діагностичної, профілактичної та психологічної допомоги психосоматичним хворим.

Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Загальна характеристика психосоматики	Знати: предмет та завдання психосоматики; джерела емоційно обумовлених (психосоматичних) захворювань; про внутрішню картину хвороби; типи емоційного ставлення хворих до своєї хвороби; нозогенії (психогенні реакції) при психосоматичних захворюваннях; класифікації та клінічна картина різних варіантів нозогеній.	Стандарти зовані тести, кейси, ессе
2	Моделі виникнення психосоматичних розладів	Знати: історію виникнення психосоматики; психосоматичні теорії і моделі; сучасні уявлення про психосоматичні захворювання; конверсійну теорію З.Фрейда; модель вегетативних неврозів та векторну теорію Александра; модель захисту Мітчерлиха. Вміти діагностувати алекситимію, невроз та стрес.	Стандарти зовані тести, командні проекти, кейси, ессе
3	Психосоматичні порушення харчової поведінки та захворювання шлунково-кишкового тракту	Знати психосоматичні причини появи: нервової анорексії і булімії; ожиріння; виразка шлунку і дванадцятипалої кишки; закрів та емоційної діареї, „синдрому подразненої кишки”, виразкового коліту і хвороби Крона, порушення ковтання.	Командні проекти, кейси, ессе

		. Вміти: діагностувати психічні причини вище зазначених соматичних розладів	
4	Психосоматика органів дихання, серцево-судинної та опорно-рухової системи	Знати психосоматичні причини появи: бронхіальної астми, синдрому гіпервентиляції, есенціальної гіпертонії, ішемічної хвороби серця, кардіофобічного неврозу і порушення серцевого ритму. Вміти: діагностувати психічні причини вище зазначених соматичних розладів	Стандарти зовані тести, командні проекти, ессе
5	Психосоматика ендокринної системи, захворювань шкіри та онкології	Знати: психосоматичні причини появи захворювань ендокринної системи; їх характеристики, прояви, чинники та механізми: психосоматичні аспекти захворювань шкіри; особливості психосоматичних порушень при онкологічних захворюваннях. Вміти: Вміти: діагностувати психічні причини вище зазначених соматичних розладів	Стандарти зовані тести, командні проекти, ессе
6	Психовегетативний синдром, психосоматичні аспекти депресії, інфекційних захворювань та головного болю	Знати: психосоматичні аспекти депресивних розладів; психосоматичні аспекти інфекційних захворювань: простуда, простий герпес, ангіна, туберкульоз; психосоматичні причини головного болю, напруги та мігрені. Вміти: діагностувати психічні причини вище зазначених розладів	Стандарти зовані тести, командні проекти, ессе
7	Діагностика психосоматичних захворювань	Знати: основні підходи та принципи психологічної діагностики психосоматичних хворих. Вміти застосовувати методи діагностики: структуроване інтерв'ю (бесіда), психологічне тестування (опитувальники); Торонтську алекситимічну шкалу; опитувальник Бека; САН; Спілберга-Ханіна; опитувальник Сердюка для вивчення самооцінки соціальної значимості хвороби; Методику незакінчених речень Сакса - Сіднея, модифікована для психосоматичних хворих.	Стандарти зовані тести, командні проекти, ессе
8	Психотерапія психосоматичних хворих	Знати: загальні питання терапії психосоматичних пацієнтів; особливості психотерапії при певних психосоматичних захворюваннях. Вміти застосовувати елементи техніки: сугестивної психотерапії; самонавіювання. Психосинтезу; позитивної психотерапії; гештальт-терапії; арт-терапії.	Презентації і тренінгові програми, ессе

Літературні джерела

1. Бессел ван дер Колк. Тіло веде лік. Як лишити психотравми в минулому. Харків: Віват, 2023. 624 с.
2. Бригадир М. Використання арт-терапії у відновленні та збереженні психічного здоров'я особистості. *Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві*. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. Львів, 2018. С. 9-11.

3. Бригадир М. Б. Використання потенціалу парадигми салютогенезу для підтримки психічного здоров'я клієнтів в період пандемії. *Позитивна психотерапія у крос-культурному світі: реальність, завдання, можливості*: Збірник матеріалів X Міжнародної дистанційної науково-практичної конференції з позитивної транскультуральної психотерапії Н. Пезешкіана (14 червня 2020 року). Дніпро, 2020. С. 78-83.
4. Бригадир М. Пандемія: шляхи осягнення, розуміння та способи подолання (соціально-психологічний аспект). *Лікарська таємниця в умовах пандемії: законодавчі, правозастосовчі, соціальні та психологічні аспекти*. Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної он-лайн конференції. (Тернопіль 15 травня 2020р), Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С. 19-22.
5. Бригадир М., Бамбурак Н. Особливості соціально-психологічної реабілітація ветеранів війни та членів їх сімей (прикладний аспект). *Габітус*. 2022. № 39. С. 262-267.
6. Бригадир М., Бамбурак Н. Особливості появи та діагностики ГСР й ПТСР, способи їх ефективного лікування. *Габітус*. 2023. № 51. С. 234-238..
7. Кочарян О. Основи психосоматики: навч. посіб. / О. С. Кочарян, В. А. Федосєєв, Н. І. Завгородня; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т" . Харків: ХАІ, 2017. 111 с.
8. Пфайфер С. Психосоматика. Як ми можемо розуміти мову тіла? /з нім. мови пер. Ірина Давиденко. Львів : Свічадо, 2018. 55 с.
9. Хомуленко Т. Б. Основи психосоматики: навч.-метод. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2009. 120 с.
10. Хомуленко Т. Хвороба як Учитель, або Психологічний супровід процесу одужання. Харків : ЗУНУ, 2022. 128 с.
11. Kurt Ackerman & Andrea Dimartini. Psychosomatic Medicine. Oxford University Press, 2015. 488 р.
12. Kyung Bong Koh. Stress and Somatic Symptoms Biopsychosociospiritual Perspectives. Cham, Switzerland: Springer, 2018. 337 p.
13. Luigi Grassi, Michelle B. Riba, Thomas Wise. Person Centered Approach to Recovery in Medicine Insights from Psychosomatic Medicine and Consultation-Liaison Psychiatry. Cham, Switzerland: Springer, 2019. 651 p.
14. The American Psychiatric Publishing textbook of psychosomatic medicine / edited by James L. Levenson, American Psychiatric Publishing, 2018. 1115 p.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання**: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності**: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування

(наприклад, програма Kahoot).

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-4) - 1. Усне опитування під час занять (4 теми по 5 балів = 20 балів). 2. Письмова робота 80 балів	30
Модуль 2 (теми 5-8) - 1. Усне опитування під час занять (4 теми по 5 балів = 20 балів). 2. Письмова робота 80 балів	40
КПІЗ (теми 1-8) - 1. Написання КПІЗ, яке включає: виконання психодіагностичних методик, аналіз та інтерпретація емпіричних даних, оформлення роботи згідно вимог = 60 балів 2. Захист КПІЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів	30

Шкала оцінювання:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Добре
C	75-84	Добре
D	65-74	Задовільно
E	60-64	Достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом